

Az új kórházak.

Írta: Dr. Schaechter Miksa.

Budapest, július 8.

Egy év előtt még valami óriáskórháznak, a város közepétől sok kilométernyi távolságra telepített kórházvárosnak ködös terve kísértett, arkádokra épített és föld alatt vezetett közlekedő utakkal és egyéb, hatásra számító diszitményekkel. Ma pedig a város közgyűlése is megállapodott már abban, hogy körülbelül 3000 beteg elhelyezéséről gondoskodik, úgy hogy kisebb kórházakat épít a város különféle részeiben. Ez az elhatározás becsületére válik a főváros szívének és eszének egyaránt, de érdemül tudandó be a dunabalparti kórházak távozni készülő igazgatójának is, ki eredeti és évek hosszán át fentartott terveit és javaslatait elejtve jobb tanácssal szolgált a város hatóságainak és maga is a kisebb decentralizált kórházak szisztemájára tért át.

A főváros jó szándéka és elhatározása tehát meg volna és az ehhez szükséges milliók is meg fognak a felveendő kölcsönökből kerülni. Most csak az kell, hogy az előkelő gesztust melylyel a főváros e határozatot hozta, az okos végrehajtás is nyomon kövesse. Arra kell ügyelnünk, hogy a betegek célszerű elhelyezésére szánt nagy összeg, csakugyan erre a célra szolgáljon és ne telekeladási spekulációk és építési fantazmagóriák révén dézsmálódjék meg, hogy még a nagy összeg is tulkevesnek bizonyuljon... és a betegeknek még se jusson elég hely.

Mert amily bizonyos, hogy 29 millióból lehet néhány szép, illetőleg jó kórházat építeni, az sem tagadható, hogy még sokkal nagyobb összeg is kevés lesz, ha nem szorosan a célt tartjuk e kórházak építésénél szem előtt. Ha nem ügyelünk arra, hogy jól berendezett és felszerelt gyógyintézetekre és nem az épület facad rajzaiban remeklő műalkotásokra van szükségünk.

Mit is kell kívánnunk a modern jó kórházról? Nagyon gyakran találkozunk mostanában azzal a nézettel, hogy a kórházat már kívülről is oly díszesen és csábítóan kell építeni, hogy oda szívesen térjenek be a betegek. E felfogás szerint a kórház külseje már mintegy biztosítékát szolgáltatassa belsejének. Mig egyfelől ezt hangoztatják és vidéki kórházak homlokzata is oly díszszel épül, mintha színháznak készülne, addig sokfelé az országban a járványkórházakat a temetők tőszomszédságába vagy egyenesen a temetőbe építik, sőt van olyan is, ahol éppen a hullaházat alakították ily célra át. Egyfelől az érzelgős humanizmus, mely a kórházak külsejével akarja a betegeket csábítani, másfelől az a praktikus embertelenség, mely minden eshetőségre számítva a járványkórház lakóinak már eleve biztosítani akarja a rövid uton való eltemettetést.

Valósággal pedig úgy áll a dolog, hogy a legszebb kórházba sem megy be az, kinek arra szüksége nincsen és nem a kórház külső falaitól, hanem a kórház belső életétől rettegtek régebben a szegény emberek, kik arra reászorultak. A járványkórházat pedig nem szabad már elhelyezésével is irtózat tárgyává tenni, ha azt akarjuk, hogy oda joggal internáljuk a betegeket, nem is annyira a saját, mint inkább a közvédelmének érdekében. A kórház külső díszének nem kell különbnek lenni, mint aminőt minden középülettől kívánunk, melyet ma már nem granarium-stílusban építenek. De sőt éppen a modern tudományos tapasztalatok azt bizonyítják, hogy nemcsak fölösleges a modern kórhá-

zat nagyon díszesen építeni, nemcsak kár itt a monumentális építkezésre sok költséget fordítani, hanem célszerűtlen és oktalan is. A kórház építkezés-berendezése, higiénéje és technikája oly rohamosan halad és változik, hogy az a kórház, melyet ma legmodernebbül építenek és rendeznek be, néhány rövid év múlva már nem csak nem modern többé, hanem egyenesen olyan, mely már nem is felel meg céljának.

Még nincsen harminc éve, hogy a főváros legdíszesebb kórháza, a Szent István-kórház csinos főépületével és számos pavillonjával megnyílt és ma a főépületet le akarják bontani és több pavillonját át akarják építeni. Az első, szép egyetemi klinikánk, melyet Kovács tanár zseniális koncepciójának megfelelően építettek ezelőtt 35 évvel, melynek mintájára készült az üllői-uti klinikai telep és több más része és melynek két évtizeden át csodájára jártak a külföldről is, ma mint elavult, elhagyottan áll. Két éve, hogy teljesen üresen áll e kívül-belül monumentális épület, egerek tanyájául szolgálva szép oszlopos kórtermivel és nagy amphitheatrumos tantermmel. Még a börgyógyászati új tanára sem vállalta, hogy betegeit ott kezelje. A legmodernebb higiéné követelményeinek megfelelően épült és berendezett, nagy operatív tevékenység színhelyét szolgált intézet ma már rühes és ótvaras betegek kezelésére sem látszik eléggé alkalmasnak. Nem mondjuk, hogy ez jól van így, mert a modernizmus ily szertelensége minden inkább, csak nem jogosult. De mutatja ez az irányt és azt, hogy a kórházak építésénél nem az örökkévalóságot, hanem a jelen felfogást leginkább kielégítő célszerűséget kell szem előtt tartani. Nem monumentális, hanem célszerű kell, hogy a modern kórház legyen. És emellett oly egyszerű, hogy amidőn egy idő múlva más lesz majd a célszerűségről való felfogás, ne riaszson vissza a beleölt költségekre való tekintet attól, hogy helyébe mást, jobbat tegyenek.

De ha abban megállapodunk, hogy nem díszes, hanem jó kórházakat kell építenünk, az a kérdés, ki építse azokat? Jó-e, ha a város a saját építészeti hivatalával akarja az egész munkát, a tervezést és építést is elvégeztetni?... Tény az, hogy a házi kezelés a kórházak építésében eddig nem mutatkozott valami szerencsésnek. Épp most került vissza a városhoz az ó-budai Margit-kórház kiegészítésének terve, melyet a minisztérium nem hagyhatott helyben, oly vastagok voltak a tervbe vett hibák... Ily uton jutottunk már a fővárosban néhány rémítő drága kórházhoz, melynek árán kétannyt és sokkal jobbat lehetett volna építeni. Okvetlenül kell hogy ebbe beleszólása legyen a hozzáértő szakembereknek, építészeknek s orvosoknak is. A terveket akárki csinálja, a nyilvánosság elé kell vinni és annak véleményét is figyelemre kell méltatni. Mert csak ha a célt tartjuk szem előtt, hogy a kórházakat azért építjük, mert szükségünk van rájuk és nem azért, hogy azokat az idegeneknek mutogathassuk, csak akkor fog a 29 millió sok ezer ember életének és egészségének megmentésével kellően gyümölcsözni. Sőt az sincs kizárva, hogy becsületes és okos gazdálkodás mellett a reászánt összegből még meg is takarítható annyi, hogy még egygyel több kórházra, néhány százzal több betegnek is jut hely.

És talán a főváros ily okos, becsületes szárfarkodásának a beteg ember érdekében még nevelő hatása is lesz az egész országra, hol a kórházépítkezés szépen megindult divatját már már kompromittálja az esztelen és céltalan költsékezés. Mert egy kissé olyan ize van nálunk a kórház-építkezésnek, mint a villanyvilágítás-

nak. Ez utóbbit ma már majdnem minden kis
mezőváros, sőt nagyobb falu is ambicionálja,
de sem arra, hogy lakóinak egészséges ivóvizük
legyen, sem arra, hogy ne nyílt folyókákban
csörgedezzen utcaszerte a szennyviz, semmi
sulyt nem helyeznek. A főváros jó példája talán
a kórházépítés terén is ragadós lesz.